

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียน

จัดทำโดย จำสืบทำรวจประไพ กุจะพันธ์

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชำนาญการ

สังกัด สถานีดับเพลิงบางซื่อ กองปฏิบัติการดับเพลิง ๓

สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๒๐
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

๑๑. บทสรุปผู้บริหาร

กรุงเทพมหานครได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัย สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานหลักซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวกรุงเทพมหานคร เมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆขึ้น การช่วยเหลือจากทางราชการบางครั้งก็ไม่ทันต่อเหตุการณ์ มีความล่าช้าเนื่องจากกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ รวมทั้งสถานดับเพลิงในกรุงเทพมหานครมีเพียง ๓๕ แห่ง ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่บางครั้งเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้เพียงเล็กน้อย แต่เจ้าหน้าที่ของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไปถึงที่เกิดเหตุไม่ทันต่อเหตุการณ์ก็ทำให้เกิดการติดต่อกูลากกลายเป็นเหตุเพลิงไหม้รายใหญ่ จนเกิดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินรวมทั้งยังก่อให้เกิดมลพิษต่อประชาชนและต่อสภาพแวดล้อม สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจึงมีความจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันและระงับอัคคีภัยจากหลายภาคส่วน

การฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียน เป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนให้มีความตระหนักถึงภัยพิบัติต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ถือเป็นความจำเป็นในการป้องกันอัคคีภัยที่อาจจะเกิดขึ้นกับสถานศึกษา หากเกิดเพลิงไหม้ในโรงเรียนซึ่งมีเด็กนักเรียนและไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างทันท่วงที อาจเกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน การฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียนเป็นกิจการเสริมสร้างให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการป้องกันและช่วยเหลือตนเอง เพื่อให้บุคลากรของโรงเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในเบื้องต้นเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ของทั้งสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงเรียนและสำนักงานเขตบางซื่อ มีการประสานงานและทราบขั้นตอนที่แต่ละหน่วยงานจะต้องปฏิบัติร่วมกัน

การฝึกซ้อมอพยพบุคลากรของโรงเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้หรือแผ่นดินไหว เพื่อให้นักเรียนเกิดความเคยชินต่อขั้นตอนเกี่ยวกับความปลอดภัยที่ถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัยขึ้นจริง เมื่อฝึกอบรมเสร็จสิ้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมก็สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการป้องกันตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้เป็นการลดความเสี่ยงต่อการเกิดเพลิงไหม้ ลดความรุนแรง ลดความเสียหายและลดความสูญเสียจากเหตุเพลิงไหม้ ผู้บริหารของกรุงเทพมหานครและผู้บังคับบัญชาของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ควรที่จะสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อให้มีการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียนทุกโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

๑.ชื่อเรื่อง การฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียน

๒.หลักการและเหตุผล

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางความเจริญด้าน เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยวและด้านการบริหารราชการของประเทศ มี ประชากรอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครอย่างหนาแน่น มีประชากรแฝงที่ไม่มีชื่ออยู่ตามหลักฐานทะเบียนรา ชฏรอีกรวมเป็นจำนวนมากกว่า ๑๐ ล้านคน กรุงเทพมหานครจึงเป็นศูนย์รวมของผู้คนจากหลายพื้นที่ ทั่วประเทศ จึงทำให้เกิดปัญหาในหลายด้าน เช่น ด้านสุขภาพจิต ด้านสุขอนามัย ด้านความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาบางอย่างที่อยู่ในความรับผิดชอบกรุงเทพมหานครก็สามารถแก้ไขให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ แต่บางครั้งกรุงเทพมหานครก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เพราะอยู่นอกเหนือจากหน้าที่หน้าที่ที่ รับผิดชอบ ซึ่งเป็นเรื่องซ้ำซ้อนมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบร่วมกัน แต่ผู้บริหารของกรุงเทพมหานครได้ ดำเนินการแก้ปัญหาหลายอย่างจนประสบความสำเร็จ เช่น ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีการเตรียมความพร้อมกำลังเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์เครื่องมือ เพื่อรับมือกับภัย พิบัติต่างๆและการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบเหตุสาธารณภัยได้ทันต่อเหตุการณ์

กรุงเทพมหานครได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัย สำนักป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลด้านการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมทั้งให้การช่วยเหลือสนับสนุนด้านจัดการภัยพิบัติให้กับ หน่วยงานอื่นเมื่อได้รับการร้องขอ เช่น ออกปฏิบัติการสนับสนุนเหตุเพลิงไหม้บ่อขยะแพรกษา จังหวัด สมุทรปราการ อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาว กรุงเทพมหานครโดยมีวิสัยทัศน์ที่จะเป็น “องค์กรชั้นนำด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อ เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร”

สถานีดับเพลิงบางซื่อ กองปฏิบัติการดับเพลิง ๓ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้ให้ความสำคัญในการป้องกันอัคคีภัยที่จะเกิดขึ้นกับสถานศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบ หากเกิดเพลิงไหม้ ในโรงเรียนซึ่งมีเด็กนักเรียนอยู่เป็นจำนวนมากและไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ อาจเกิดความสูญเสีย ต่อชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากปัญหาการจราจรติดขัดทำให้เจ้าหน้าที่ของสถานีดับเพลิงบางซื่อ เดินทางไปถึงที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ด้วยความล่าช้าและเข้าให้ความช่วยเหลือได้ไม่ทันต่อเหตุการณ์ สถานี ดับเพลิงบางซื่อจึงได้จัดให้มีโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้บุคลากรของโรงเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในเบื้องต้นเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ สามารถ ดับเพลิงจากสาเหตุเพลิงไหม้เพียงเล็กน้อยหรือหากเป็นเหตุเพลิงไหม้รายใหญ่ที่ไม่สามารถดับเพลิงได้ ทางโรงเรียนก็สามารถทำการอพยพครูนักเรียนไปยังจุดรวมพลที่ปลอดภัยได้ทันที เมื่อบุคลากรของ โรงเรียนทั้งครูและนักเรียนผ่านการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นแล้ว สามารถนำความรู้ที่ได้จากการ อบรม ไปใช้ในการป้องกันช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย โดยมุ่งเน้นให้โรงเรียนมี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณภัย อันเป็นการลดความเสี่ยง ลดความรุนแรงและความสูญเสียจาก สาธารณภัยทุกรูปแบบที่อาจจะเกิดขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดระดับของความรุนแรงต่อชีวิตและทรัพย์สินหรือ ความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต การฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียนเป็นการสร้าง แนวร่วมและเครือข่ายในการป้องกันเหตุเพลิงไหม้ เป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัย ตามนโยบายของผู้บริหารของกรุงเทพมหานคร

๓.วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้บุคลากรของโรงเรียน มีความรู้ มีความเข้าใจในเรื่องอัคคีภัย สามารถ ป้องกันและระงับเหตุเพลิงไหม้เบื้องต้น ช่วยเหลือตนเองได้ ทำการอพยพนักเรียนหนีไฟได้และเป็นการสำคัญในการรับมือกับเหตุเพลิงไหม้ที่อาจจะเกิดขึ้น

๓.๒ เพื่อให้โรงเรียน ได้รับทราบถึงขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนัก ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้

๓.๓ การฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียนเป็นการป้องกันที่ต้นเหตุของ ปัญหาการเกิดเพลิงไหม้ในโรงเรียน

๓.๔ เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ระหว่างหน่วยงานราชการ

๔.เป้าหมาย

๔.๑ ลดความเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยของโรงเรียนในเขตบางซื่อ พื้นที่รับผิดชอบของ สถานีดับเพลิงบางซื่อ จำนวน ๔ โรงเรียน

๔.๒ ดำเนินการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียนในเขตบางซื่อ พื้นที่ รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงบางซื่อ จำนวน ๔ โรงเรียนให้เสร็จสิ้นภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

๔.๓ สร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือเหตุเพลิงไหม้หรือ ภัยพิบัติต่างๆ และลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน

๔.๔ ลดความสูญเสียจากเหตุเพลิงไหม้ เพื่อให้บุคลากรของโรงเรียนสามารถช่วยเหลือ ตนเองได้ในเบื้องต้นเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ กรณีเจ้าหน้าที่สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเข้าถึงที่ เกิดเหตุล่าช้าเนื่องจากปัญหาการจราจรติดขัด

๔.๕ เป็นการเสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะคติให้กับเยาวชนของชาติเกี่ยวกับการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

๔.๖ สร้างแนวร่วม เครือข่ายของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการป้องกันภัย พิบัติต่างๆ

๕.ปัจจัยความสำเร็จ

การนำเครื่องมือทางการบริหาร เรื่อง SWOT Analysis มาวิเคราะห์ในการหาปัจจัย ของความสำเร็จ ดังนี้

๕.๑ จุดแข็ง (Strength) ได้แก่

๕.๑.๑ ผู้บริหาร/ผู้บังคับบัญชา เป็น Stakeholders ที่มีนโยบายยุทธศาสตร์ด้านความ ปลอดภัยพิจารณาอนุมัติสนับสนุนการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียน ทั้งด้านกำลังคน และวัสดุอุปกรณ์ มีการติดตามผลการดำเนินการ

๕.๑.๒ ผู้ได้บังคับบัญชา (เจ้าหน้าที่ดับเพลิง) เป็น Stakeholders ที่มีความรู้ ความ ขำนาญและการมีประสบการณ์ในงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๕.๒ จุดอ่อน (Weakness) ได้แก่

๕.๒.๑ ผู้บริหาร/ผู้บังคับบัญชา อาจมองว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญเร่งด่วน หรือมีปัญหาด้านอื่นซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรีบแก้ไข จึงไม่พิจารณาอนุมัติสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการฝึกอบรม

๕.๒.๒ เจ้าหน้าที่ดับเพลิงอาจมองว่าการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียน เป็นงานที่มีความสำคัญน้อยกว่า การปฏิบัติการดับเพลิงหรือปฏิบัติการเหตุสาธารณภัยอื่นๆ ซึ่งผู้บังคับบัญชาหรือสื่อมวลชนให้ความสนใจและให้ความสำคัญมากกว่า

๕.๒.๓ ผู้บริหารโรงเรียน อาจมองว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญเร่งด่วน หรือมีปัญหาด้านอื่นของโรงเรียนซึ่งมีความจำเป็นจะต้องรีบแก้ไข จึงไม่สนับสนุนการฝึกอบรม

๕.๓ โอกาส (Opportunity) ได้แก่

๕.๓.๑ เป็นการเสริมสร้างให้โรงเรียนมีส่วนในการป้องกันและช่วยเหลือตนเองเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ในสถานศึกษา

๕.๓.๒ การฝึกซ้อมอพยพบุคลากรของโรงเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้หรือแผ่นดินไหว เพื่อให้เกิดความเคยชินต่อขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยที่ถูกต้อง รวมทั้งการใช้เส้นทางหลบหนีที่รวดเร็วและปลอดภัย

๕.๓.๓ เป็นการลดความรุนแรงและความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน หากเกิดเหตุเพลิงไหม้หรือเหตุแผ่นดินไหว

๕.๓.๔ ครูและนักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรม ไปใช้ในการป้องกันช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย

๕.๓.๕ เป็นการเสริมสร้างแนวร่วมเครือข่ายด้านกำลังคนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เพิ่มมากขึ้น

๕.๓.๖ เป็นการฝึกซ้อมเพื่อให้ทราบแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้หรือแผ่นดินไหวของเจ้าหน้าที่สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย บุคลากรของโรงเรียนและเจ้าหน้าที่เขตบางซื่อ

๕.๔ อุปสรรค(Threats) ได้แก่

๕.๔.๑ ไม่มีงบประมาณในการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียน รวมทั้งไม่มีงบประมาณสนับสนุนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม

๕.๔.๒ เจ้าหน้าที่ดับเพลิงอาจมองว่าการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียน เป็นภาระและค่าใช้จ่ายที่ตนเองจะต้องรับผิดชอบจึงหลีกเลี่ยงที่จะเป็นผู้ดำเนินการ

๕.๔.๓ ผู้บริหารโรงเรียน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๕.๔.๔ ขาดการติดต่อประสานงานในการจัดทำและดำเนินโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียนร่วมกันระหว่างสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงเรียนและสำนักงานเขตบางซื่อ

๕.๕ แนวทางการแก้ไข เพื่อดำเนินการไปสู่ปัจจัยความสำเร็จมีดังนี้

๕.๕.๑ รายงานเสนอโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียนต่อผู้บังคับบัญชา โดยชี้แจงถึงเหตุผล ประโยชน์และความจำเป็นเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรม

๕.๕.๒ ทำการฝึกอบรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับบุคลากรที่เป็นตัวแทนของโรงเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้เป็นผู้ช่วยเหลือนักเรียนในเบื้องต้นเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้นภายในโรงเรียน

๕.๕.๓ จัดเจ้าหน้าที่ของสถานีดับเพลิงบางซื่อน เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๕.๕.๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประสานกับผู้อำนวยการเขตบางซื่อ เกี่ยวกับการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงบางซื่อ

๖.ภารกิจที่ดำเนินการ

การฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยให้กับโรงเรียนมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๖.๑ รายงานเสนอโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียนต่อผู้บังคับบัญชา

๖.๒ การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่จะต้องใช้ในการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน

๖.๓ การจัดสรรงบประมาณในการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๖.๔ การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมการดับเพลิง

๖.๕ การประสานกับผู้อำนวยการเขตบางซื่อในการจัดทำโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นร่วมกันให้กับโรงเรียนในเขตบางซื่อ

๖.๖ การประสานกับผู้อำนวยการโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงบางซื่อ เพื่อแจ้งกำหนดการในการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น

๖.๗ การประสานหรือจัดเจ้าหน้าที่ประสานกับทางโรงเรียนเพื่อฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น ฝึกซ้อมอพยพเมื่อเกิดอัคคีภัยหรือแผ่นดินไหว

๖.๘ การมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางซื่อ จัดทำแผนเผชิญเหตุให้กับโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ

๖.๙ การมอบหมายให้เจ้าหน้าที่จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะที่ใช้ในการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น

๖.๑๐ การดำเนินการหรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางซื่อฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น ฝึกซ้อมอพยพเมื่อเกิดอัคคีภัยหรือแผ่นดินไหวให้กับโรงเรียน

๖.๑๑ การมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางซื่อตรวจสอบสภาพถังดับเพลิงให้กับโรงเรียน

๖.๑๒ การรายงานผลการฝึกอบรมเสนอต่อผู้บังคับบัญชา

๖.๑๓ การจัดทำแผนเผชิญเหตุให้กับโรงเรียน ประกอบด้วย

-แผนก่อนเกิดเหตุเพลิงไหม้

-แผนขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้

-แผนอพยพหนีไฟของโรงเรียน

-แผนหลังเกิดเหตุเพลิงไหม้

๖.๑๔ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน

๖.๑๕ การประสานกับโรงเรียนในการสำรวจและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเส้นทางอพยพหนีไฟที่ปลอดภัย การกำหนดจุดรวมพลให้กับทางโรงเรียน

๖.๑๖ การจัดการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน พร้อมส่งแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการฝึกอบรม

๖.๑๗ การตรวจสอบสภาพถังดับเพลิงให้กับโรงเรียน

๖.๑๘ การรายงานผลการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน เสนอต่อหัวหน้าสถานีดดับเพลิงบางซื่อน

๗.ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๗.๑ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

-พิจารณาอนุมัติโครงการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่จะต้องใช้ในการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน

-จัดสรรงบประมาณในการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่จะต้องใช้ในการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน

-จัดทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมการดับเพลิง

๗.๒ ผู้อำนวยการกองปฏิบัติการดับเพลิง ๓

-ทำหนังสือประสานกับผู้อำนวยการเขตบางซื่อเกี่ยวกับการดำเนินโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียนในพื้นที่เขตบางซื่อ

-ทำหนังสือประสานกับผู้อำนวยการโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดดับเพลิงบางซื่อ เพื่อกำหนดการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นและฝึกซ้อมอพยพเมื่อเกิดอัคคีภัยหรือแผ่นดินไหว

๗.๓ หัวหน้าสถานีดดับเพลิงบางซื่อ

-รายงานการจัดทำโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียนเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาอนุมัติ

-ประสานหรือจัดเจ้าหน้าที่ประสานกับสำนักงานเขตบางซื่อและโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดดับเพลิงบางซื่อ จำนวน ๔ โรงเรียน เพื่อฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นฝึกซ้อมอพยพเมื่อเกิดอัคคีภัยหรือแผ่นดินไหว

-มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สถานีดดับเพลิงบางซื่อจัดทำแผนเผชิญเหตุให้กับโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบที่จะทำการฝึกอบรม

-มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สถานีดดับเพลิงบางซื่อ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะที่ใช้ในการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัย

-เป็นผู้ดำเนินการหรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางโซนดำเนินการ
ฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น ฝึกซ้อมอพยพเมื่อเกิดอัคคีภัยหรือแผ่นดินไหวให้กับโรงเรียน รวมทั้งส่ง
แบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการฝึกอบรมให้กับโรงเรียน

-มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางโซนตรวจสอบสภาพถังดับเพลิงให้กับ
โรงเรียน

-เมื่อฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียนจำนวน ๔ โรงเรียน เสร็จสิ้น
แล้วรายงานผลการฝึกอบรมเสนอต่อผู้บังคับบัญชา

๗.๔ เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางโซน

ผู้จัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเป็นผู้ดำเนินการเอง ได้แก่ การจัดทำแผนเผชิญ
เหตุให้กับโรงเรียนที่จะฝึกอบรมจำนวน ๔ โรงเรียน ประกอบด้วย

- แผนก่อนเกิดเหตุเพลิงไหม้
- แผนขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้
- แผนอพยพหนีไฟของโรงเรียน
- แผนหลังเกิดเหตุเพลิงไหม้

ผู้จัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลและเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางโซนดำเนินการ
ร่วมกันได้แก่

-จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะที่ใช้ในการฝึกอบรมป้องกัน
อัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน

-ประสานกับสำนักงานเขตบางซื่อและโรงเรียน สำรวจและให้คำแนะนำเกี่ยวกับ
เส้นทางอพยพหนีไฟที่ปลอดภัย กำหนดจุดรวมพลให้กับทางโรงเรียนตามที่หัวหน้าสถานีดับเพลิง
บางโซนมอบหมาย

-ทำการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน รวมทั้งส่งแบบสอบถามความ
พึงพอใจเกี่ยวกับการฝึกอบรมให้กับโรงเรียนตามที่หัวหน้าสถานีดับเพลิงบางโซนมอบหมาย

-ตรวจสอบสภาพถังดับเพลิงชนิดต่างๆให้กับโรงเรียน

-รายงานผลการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน เสนอต่อหัวหน้าสถานี
ดับเพลิงบางโซน

๗.๕ โรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงบางโซน

-จัดเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานในการฝึกอบรมการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น

-ประสานกับสถานีดับเพลิงบางโซน กำหนดเส้นทางอพยพหนีไฟที่ปลอดภัย กำหนด
จุดรวมพลให้กับนักเรียน

-จัดโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับนักเรียนพร้อมฝึกซ้อมการอพยพ
หนีไฟหรือแผ่นดินไหว

-จัดเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาพถังดับเพลิงของโรงเรียนร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิง
บางโซน

-รายงานสรุปปัญหาหรือข้อขัดข้องในการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นการฝึกซ้อม
การอพยพหนีไฟหรือแผ่นดินไหว รวมทั้งทำแผนเผชิญเหตุเพลิงไหม้เสนอผู้อำนวยการเขตบางซื่อ

๗.๖ ผู้อำนวยการเขตบางซื่อ

-ประสานกับสำนักป้องกันป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและโรงเรียนในการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น

-พิจารณารายงานสรุปปัญหาหรือข้อขัดข้องในการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น การฝึกซ้อมการอพยพหนีไฟหรือแผ่นดินไหว รวมทั้งพิจารณาแผนเผชิญเหตุเพลิงไหม้ที่ผู้อำนวยการโรงเรียนนำเสนอ

๘.ระยะเวลาดำเนินการ

ภารกิจที่ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
โครงการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียนมีขั้นตอนดังนี้ ๑.รายงานการจัดทำโครงการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียนเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาอนุมัติ ๒.การพิจารณาจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน ๓.การจัดสรรงบประมาณในการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๔.การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นวิทยากรในการฝึกอบรม ๕.การประสานกับผู้อำนวยการเขตบางซื่อในการจัดทำโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียนในเขตบางซื่อ	๑ กรกฎาคม ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๗ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗	สถานีดับเพลิงบางซื่อน หัวหน้าสถานีดับเพลิงบางซื่อน ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการกองปฏิบัติการดับเพลิง ๓	

๘.ระยะเวลาดำเนินการ (ต่อ)

ภารกิจที่ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
๖.การประสานกับผู้อำนวยการโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงบางซื่อน เพื่อแจ้งกำหนดการในการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗	ผู้อำนวยการกองปฏิบัติการดับเพลิง ๓	
๗.การประสานหรือจัดเจ้าหน้าที่ประสานกับทางโรงเรียนเพื่อฝึกอบรมการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น ฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗	หัวหน้าสถานีดับเพลิงบางซื่อน	
๘.การมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางซื่อน จัดทำแผนเผชิญเหตุให้กับโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗	หัวหน้าสถานีดับเพลิงบางซื่อน	
๙.การมอบหมายให้เจ้าหน้าที่จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะที่ใช้ในการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น	๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗	หัวหน้าสถานีดับเพลิงบางซื่อน	
๑๐.การดำเนินการหรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางซื่อนฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น ฝึกซ้อมอพยพเมื่อเกิดอัคคีภัยหรือแผ่นดินไหวให้กับโรงเรียน พร้อมส่งแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการอบรมให้กับโรงเรียน	๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗	หัวหน้าสถานีดับเพลิงบางซื่อน	

๘.ระยะเวลาดำเนินการ (ต่อ)

ภารกิจที่ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
๑๑.การมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ สถานีดับเพลิงบางซื่อนตรวจสอบ สภาพถังดับเพลิงให้กับโรงเรียน	๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗	หัวหน้าสถานีดับเพลิง บางซื่อน	
๑๒.รายงานผลการฝึกอบรมเสนอ ต่อผู้บังคับบัญชา	๑ สิงหาคม ๒๕๕๗	หัวหน้าสถานีดับเพลิง บางซื่อน	
๑๓.การจัดทำแผนเผชิญเหตุให้กับ โรงเรียน ประกอบด้วย -แผนก่อนเกิดเหตุเพลิงไหม้ -แผนขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้ -แผนอพยพหนีไฟของโรงเรียน -แผนหลังเกิดเหตุเพลิงไหม้	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗	ผู้จัดทำรายงานการศึกษา ส่วนบุคคล	
๑๔.การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการฝึกอบรม ป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับ โรงเรียน	๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗	ผู้จัดทำรายงานการศึกษา ส่วนบุคคลและเจ้าหน้าที่ สถานีดับเพลิงบางซื่อน	
๑๕.การประสานกับโรงเรียนใน การสำรวจและให้คำแนะนำ เกี่ยวกับเส้นทางอพยพหนีไฟที่ ปลอดภัย การกำหนดจุดรวมพล ให้กับทางโรงเรียน	๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗	ผู้จัดทำรายงานการศึกษา ส่วนบุคคลและเจ้าหน้าที่ สถานีดับเพลิงบางซื่อน	

๘.ระยะเวลาดำเนินการ (ต่อ)

ภารกิจที่ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
๑๖.ทำการฝึกอบรมการป้องกัน อัคคีภัยเบื้องต้นให้กับโรงเรียน พร้อมส่งแบบสอบถามความพึง พอใจเกี่ยวกับการฝึกอบรม	๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗	ผู้จัดทำรายงานการศึกษา ส่วนบุคคลและเจ้าหน้าที่ สถานีดับเพลิงบางซื่อ	
๑๗.การตรวจสอบสภาพถัง ดับเพลิงให้กับโรงเรียน	๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗	ผู้จัดทำรายงานการศึกษา ส่วนบุคคลและเจ้าหน้าที่ สถานีดับเพลิงบางซื่อ	
๑๘.การรายงานผลการฝึกอบรม ป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับ โรงเรียน เสนอต่อหัวหน้าสถานี ดับเพลิงบางซื่อ	๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗	ผู้จัดทำรายงานการศึกษา ส่วนบุคคลและเจ้าหน้าที่ สถานีดับเพลิงบางซื่อ	

๙.แนวทางการประเมินผล

๙.๑ ระดับผลผลิต (Output)

-การฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นมุ่งเน้นให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
สาธารณภัย เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือเหตุเพลิงไหม้หรือเหตุสาธารณภัย อันเป็นการลดความเสี่ยง
ลดความรุนแรงจากเหตุเพลิงไหม้หรือสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นทุกรูปแบบในอนาคต เพื่อลดความ
สูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน

-การฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียนเป็นการป้องกันที่ต้นเหตุของ
ปัญหาการเกิดเพลิงไหม้ในโรงเรียน เป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยตามนโยบายของ
ผู้บริหารของกรุงเทพมหานคร

-เป็นการเสริมสร้างทัศนคติให้กับเยาวชนของชาติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือเหตุเพลิงไหม้หรือภัยพิบัติต่างๆที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

-ให้โรงเรียนเป็นเครือข่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความร่วมมือ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างหน่วยงานราชการ

๙.๒ ระดับผลลัพธ์ (Outcome)

-ลดความเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยของโรงเรียนในเขตบางซื่อ พื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงบางซื่อ จำนวน ๔ โรงเรียน โดยดำเนินการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้เสร็จสิ้นภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

-ลดความสูญเสียจากเหตุเพลิงไหม้ บุคลากรของโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นแล้ว สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในเบื้องต้นเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้หรือเหตุสาธารณภัย กรณีเจ้าหน้าที่สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเข้าถึงที่เกิดเหตุล่าช้าเนื่องจากปัญหาการจราจรติดขัด

-เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนที่ผ่านการอบรม ปลุกฝังให้เด็กและเยาวชนให้มีความตระหนักถึงภัยพิบัติต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและต้องหาทางป้องกันด้วยความไม่ประมาท

-เป็นการเสริมสร้างจิตสำนึก ทัศนคติให้กับเด็กและเยาวชนที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากภัยพิบัติต่างๆ

-ทำให้เจ้าหน้าที่ของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เจ้าหน้าที่เขตบางซื่อและโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบของของสถานีดับเพลิงบางซื่อ ได้ซักซ้อมและทราบขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้โรงเรียน

๙.๓ วิธีการประเมินผล คือการสำรวจความคิดเห็น ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมภายหลังการอบรมเสร็จสิ้น และการจัดเก็บสถิติการเกิดอัคคีภัยของสถานีดับเพลิงบางซื่อ

๙.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล คือ

-แบบสำรวจความคิดเห็น ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

-ข้อมูลสถิติการเกิดอัคคีภัยในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงบางซื่อ ก่อนและหลังการฝึกอบรม

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ การฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียน เป็นการเสริมสร้างแนวร่วมเครือข่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เพิ่มมากขึ้น

๑๐.๒ การฝึกซ้อมอพยพบุคลากรของโรงเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมรับมือเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้หรือเหตุสาธารณภัยอื่นๆ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินได้

๑๐.๓ ครูและนักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้น สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรม ไปใช้ในการดับเพลิงเบื้องต้นเป็นการลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน

๑๐.๔ การฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ ยังนำไปใช้ในการอพยพผู้คน เมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหวหรือเหตุวาระเปิดอาคารสูง

๑๐.๕ การให้ความรู้ในการป้องกันเหตุสาธารณภัย ย่อมมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัยขึ้นแล้ว เป็นการประหยัดงบประมาณ

๑๐.๖ การเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติต่างๆที่อาจเกิดขึ้นในประเทศไทย ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการฝึกอบรม ให้ความรู้และการฝึกซ้อมตามแผนปฏิบัติการ เพื่อรับมือด้วยความไม่ประมาท เพราะภัยพิบัติที่ไม่คาดคิดอาจเกิดได้ตลอดเวลา

๑๐.๗ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานเขตพื้นที่และโรงเรียน ควรจะให้เป็นโครงการฝึกอบรมป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่โรงเรียนร่วมกันอย่างน้อยปีละ ๔ โรงเรียนต่อ ๑ เขตพื้นที่

ภาคผนวก

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย

การป้องกันอัคคีภัย

ความเสียหายที่เกิดจากอัคคีภัย เป็นการยากที่จะควบคุมและป้องกันมิให้เกิดอัคคีภัยขึ้นได้อย่างเด็ดขาดและเสมอไปเพราะอัคคีภัยนั้นเปรียบเสมือน “ศัตรูที่ไม่รู้จักกลับ” และความประมาทเลินเล่อของผู้ทำงานหรือผู้ประกอบการเป็นจำนวนมากย่อมจะเกิดและมีขึ้นได้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง จึงเห็นควรที่จะต้องช่วยป้องกันอัคคีภัย

เพลิงไหม้ทุกครั้งต้องอาศัยเชื้อเพลิง สิ่งที่ถูกไหม้กับการเอื้ออำนวยของโครงสร้างอาคารที่จะเกิดเพลิงไหม้ และวัตถุที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ไม้ กระดาษ เสื้อผ้า ฯลฯ หากไม่มีการระงับอัคคีภัยหรือการดับเพลิงขั้นต้นในขณะที่เพลิงเริ่มลุกไหม้แล้วย่อมจะก่อให้เกิดการลุกลามขยายตัวออกไป ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างมาก

สาเหตุการเกิดเพลิงไหม้

- การทิ้งก้นบุหรี่ หรือ สูบบุหรี่ในสถานที่ที่มีโอระเหยของสารไวไฟ
- การจุดธูปเทียนบูชาพระทิ้งไว้
- การปล่อยให้เด็กเล่นไฟ
- การลืมนิดเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น โทรทัศน์ พัดลม เตารีด เครื่องต้มน้ำไฟฟ้า
- การติดตั้งเครื่องใช้ไฟฟ้าไม่ถูกวิธี เช่น ตั้งตู้เย็นติดผนังเกินไปทำให้ระบายความร้อนออกไม่ได้ทำให้ตัวเครื่องร้อนจนเกิดการลุกไหม้

- การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ไม่ได้มาตรฐาน
- การจุดเผาขยะมูลฝอย แล้วเกิดการติดต่อลุกลาม
- การลืมนิดวาล์วเตาแก๊สหุงต้ม อุปกรณ์แก๊สหุงต้มชำรุด
- ฯลฯ

การป้องกันอัคคีภัยตามความหมายที่ใช้ทางวิชาการ หมายความว่ารวมถึง การกำจัดสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดอัคคีภัย โดยคำนึงถึงการป้องกันการติดต่อลุกลาม จะทำอย่างไรในการระงับอัคคีภัยโดยรวดเร็วเมื่อเกิดเหตุขึ้น เพื่อลดความสูญเสียให้น้อยลง

ทำความรู้จักไฟ

ธรรมชาติของไฟ

ไฟหรือการเผาไหม้ หรือการสันดาปเป็นปฏิกิริยาเคมีในการเติมออกซิเจนของสารใดสารหนึ่งซึ่งทำให้เกิดความร้อนขึ้นอย่างมากมาย มีแสงสว่าง และสภาพการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นด้วย จะเห็นได้ว่าไฟจะเกิดขึ้นได้ต้องประกอบ องค์ประกอบ ๓ อย่าง คือ

๑.เชื้อเพลิง

๒.ความร้อน

๓.อากาศ

เชื้อเพลิงไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด เช่น เชื้อเพลิงที่เป็นวัตถุ เชื้อเพลิงเหลว หรือ ก๊าซ (ภายใต้ความร้อนอัดตัน) ต้องมีการเปลี่ยนจากสถานะเดิมเป็นไอ หรือเป็นก๊าซก่อน

ความร้อนที่ทำให้เชื้อเพลิงเปลี่ยนสถานะเป็นไอ หรือก๊าซ เข้าผสมกับอากาศอย่างได้สัดส่วนและพร้อมที่จะลุกไหม้ได้เราเรียกว่า ความร้อนถึงจุดวาบไฟ (FLASH POINT)

ความร้อน ความร้อนที่จะเป็นต้นเหตุแห่งการจุดติดต้องสูงพอที่จะยกระดับอุณหภูมิของสิ่งที่เป็เชื้อเพลิงให้ถึงจุดไฟติด หรือจุดวาบของเชื้อเพลิงนั้น ๆ

ความร้อนถึงจุดไฟติด หรือจุดวาบ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีอย่างรวดเร็วเกิดเป็นไฟและการเผาไหม้ขึ้น

หัวไม้ขีดไฟให้ความร้อนสูงประมาณ ๒,๐๐๐ องศาฟาเรนไฮท์ จึงสามารถจุดติดไอน้ำมัน หรือก๊าซที่มีส่วนผสมกับอากาศอย่างได้สัดส่วนให้ลุกไหม้ขึ้นได้ เพราะฉะนั้นในที่ ๆ มีป้าย “ห้ามสูบบุหรี่” จึงควรระวังการจุดไม้ขีดไฟและการจุดติดไฟ

อากาศ ได้แก่ อากาศในบรรยากาศที่มีออกซิเจนอยู่ในอัตราประมาณร้อยละ ๒๑ ออกซิเจนเป็นก๊าซที่ช่วยให้ไฟติด อัตราส่วนของออกซิเจนถ้าลดต่ำกว่าร้อยละ ๑๖ แล้วไฟจะไหม้ช้าลง หรือดับมอด

เพราะฉะนั้นในบริเวณที่เกิดเหตุเพลิงไหม้จึงต้องไม่เปิดอาคารให้โล่งออกเพื่อรับออกซิเจนจากภายนอกหรือทำให้อากาศเข้าไปหมุนเวียนภายในอาคาร

ส่วนไนโตรเจนที่อยู่ในอัตราประมาณร้อยละ ๗๙ นั้น ไม่ได้ช่วยในการเผาไหม้แต่อย่างใดเลย แต่ช่วยในการส่งผ่านความร้อนโดยจะพาความร้อนจากส่วนล่างของอาคารขึ้นไปติดต่อกูลามส่วนบนเพดาน หรือโครงหลังคา

อย่างไรก็ดี แม้ออกซิเจนจะมีส่วนช่วยสำคัญในการเผาไหม้ แต่ก็ต้องมีส่วนผสมกับไอหรือก๊าซของเชื้อเพลิงแต่ละอย่างในปริมาณอันจำกัด ยกตัวอย่างเช่น อัตราส่วนผสมของไอน้ำมันกับอากาศต้องอยู่ในระหว่างร้อยละ ๑.๔ ถึง ๗.๖ หมายความว่า

ไอน้ำมันต้องไม่น้อยกว่า ๑.๔ และมีอากาศไม่น้อยกว่า ๙๘.๖ โดยปริมาณ

ไอน้ำมันต้องไม่มากน้อยกว่า ๗.๖ และมีอากาศไม่น้อยกว่า ๙๒.๔

มิฉะนั้นจะไม่สามารถจุดติดได้ เพราะไอน้ำมันอาจเจือจางไป หรือหนาแน่นมากเกินไป

วิธีการดับเพลิง

คือ วิธีจัดองค์ประกอบของไฟให้หมดไปอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือให้หมดไปทุกอย่างในขณะเดียวกันวิธีการดับเพลิงจึงมีอยู่ ๓ วิธี คือ

๑.การทำให้เย็นตัวลง โดยใช้ น้ำ หรือสารเคมีอย่างหนึ่งอย่างใดถ่ายความร้อนจากสิ่งที่ไหม้ไฟให้อุณหภูมิลดต่ำกว่าจุดติดไฟของเชื้อเพลิงนั้น

๒.การทำให้อับอากาศ โดยวิธีครอบทับให้อับอากาศ หรือแยกออกซิเจนออก หรือทำให้อัตราส่วนผสมระหว่างไอน้ำมันหรือก๊าซอับอากาศอยู่ในส่วนผสมที่ไม่สมบูรณ์จะลุกไหม้ต่อไปได้

๓.การกำจัดเชื้อเพลิงโดยวิธีแยกเชื้อเพลิงออกให้น้อยลง หรือหมดไปเช่นเดียวกับการเป่าเทียนไขให้ดับ หรือการตีให้กระจัดกระจายไป การดับเพลิงก็คือการทำให้ปฏิกิริยาเคมีในการเผาไหม้หยุดลง

ประเภทของไฟ

การจะใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งกับไฟนั้น ต้องคำนึงถึงประเภทของไฟด้วย ประเทศไทยแบ่งไฟออกเป็น ๔ ประเภท คือ

ไฟประเภท ก (CLASS A) ได้แก่ ไฟไหม้ที่เกิดจากเชื้อเพลิงธรรมดา เช่น ไม้ กระดาษ เสื้อผ้าต่าง ๆ

ไฟประเภท ข (CLASS B) ได้แก่ ไฟไหม้ที่เกิดจากเชื้อเพลิงเหลวหรือไขมันต่าง ๆ เช่น น้ำมันเบนซิน จารบี เป็นต้น

ไฟประเภท ค (CLASS C) ได้แก่ ไฟไหม้ที่เกิดจากอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีกระแส เช่น มอเตอร์ไฟฟ้าและแผงสวิตช์ต่าง ๆ เป็นต้น

ไฟประเภท ง (CLASS D) ได้แก่ ไฟไหม้ที่เกิดจากโลหะเชื้อเพลิง เช่น แมกนีเซียม เซอร์โคเนียม ทริตาเนียม ฯลฯ เป็นต้น

วิธีปฏิบัติเมื่อแก๊สรั่ว

๑.เมื่อได้กลิ่นแก๊ส ให้ปิดวาล์วที่หัวถังแก๊สทันที
๒.เปิดประตู หน้าต่าง ให้อากาศถ่ายเท เพื่อให้แก๊สเจือจาง
๓.ห้ามจุดไม้ขีด ไฟแช็ก เปิด-ปิดสวิตช์ไฟฟ้าหรือเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือโทรศัพท์ บริเวณที่มีแก๊สรั่ว

๔.ใช้ไม้กวาด ปิดกวาดแก๊สออกทางประตู
๕.ตรวจหารอยรั่ว และแก้ไขทันที
๖.หากถังแก๊สมือรั่ว ให้นำถังแก๊สนั้นไปไว้ในที่โล่งที่ปลอดภัย
๗.อย่าให้ท่ออย่างส่งแก๊สอยู่ใกล้เปลวไฟ
๘.ห้องน้ำที่ใช้เครื่องทำน้ำร้อนจากแก๊ส ควรมีช่องระบายอากาศ เพื่อให้มีออกซิเจนเพียงพอ

วิธีปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ในที่ทำงานหรืออาคารสูง

๑.หากเกิดเพลิงไหม้ในอาคารสูง โรงแรม หอพัก ให้รีบหนีโดยเร็วที่สุด แม้ไฟขนาดเล็กก็ลุกลามเร็วกว่าที่คิด หลายคนต้องเสียชีวิตเพราะความชะล่าใจ

๒.หากติดอยู่ท่ามกลางควันไฟให้ก้มตัวลงต่ำหรือคลานหนีออกมา หายใจสั้นๆทางจมูก อย่าหายใจทางปาก

๓.ให้ใช้บันไดเป็นทางหนีไฟ อย่าใช้ลิฟท์ เพราะเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ไฟฟ้าจะขัดข้อง อาจทำให้ต้องติดอยู่ในลิฟท์ และเมื่อออกจากห้องให้ปิดประตูทันที

๔.ถ้าติดอยู่ในห้องที่เต็มไปด้วยควันไฟ ก้มตัวให้ต่ำหรือคลานไปที่หน้าต่างเพื่อตะโกนขอความช่วยเหลือ และหายใจเอาอากาศบริสุทธิ์ด้านนอก

๕.ใช้มือคลำประตูทางออกทุกบาน ถ้าบานใดร้อนอย่าเปิด ถ้าเย็นเปิดได้ แล้วค่อยๆ เปิดออกช้าๆ อย่ารีบออกไป ถ้ามีไอร้อนปะทะให้รีบปิดประตูทันที เมื่อออกมาแล้วยืนหันหลังพิงประตูไว้ ดูเส้นทางให้แน่ใจก่อน

๖.ถ้าออกไปไม่ได้ ให้ปิดประตูไว้เพราะประตูเปรียบเสมือนกำบังอย่างหนึ่ง แล้วเปิดหน้าต่างบานบนเพื่อไล่ควันและความร้อนออก แล้วเปิดหน้าต่างบานล่างเพื่อหายใจ

๗.ถ้าไม่มั่นใจ อย่าพยายามดับไฟ ให้หนีเอาตัวรอด

๘.อย่ากระโดดตึกเพื่อหนีไฟด้วยความตื่นตระหนก เพราะทำให้เสียชีวิตโดยง่าย

๙.เมื่อเห็นคนจำนวนมากหนีไปในทิศทางเดียวกัน ให้พยายามหาทางออกอื่นที่ปลอดภัยกว่า เพราะอาจถูกคนที่ตื่นตระหนกเหยียบเสียชีวิตได้ และเมื่อออกมาได้แล้วอย่ากลับเข้าไปอีกเด็ดขาด

๑๐.กรณีติดค้างบนอาคารสูง ทามกลางควันไฟ ให้ใช้ผ้าขาวโบกขอความช่วยเหลือ ในจุดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

๑๑.นกหวีด ไฟฉาย ที่มีติดตัวจะช่วยชีวิตคุณได้

๑๒.ถุงพลาสติกแบบโปร่งใส และทนความร้อนที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ เมื่อตักอากาศ แล้วสวมศีรษะและผนึกอากาศไว้จะช่วยให้คุณมีอากาศหายใจ ไม่แสบตา และฝ่าควันไฟหนีออกมาได้

๑๓.เมื่อควันไฟไหลออกมาจากระบบปรับอากาศเข้ามาในห้องให้หยุดใช้เครื่องปรับอากาศ แล้วใช้ผ้า พลาสติกหนา ๆ ปิดทางระบบเครื่องปรับอากาศโดยคาดเทปผนึกไว้

๑๔.เมื่อถูกกักตัวอยู่ในห้องหรือหนีออกมาไม่ได้ จงเปิดน้ำให้เต็มอ่าง แล้วใช้น้ำสาตรารดรดพื้นห้อง ผ่น้ำ บางประตู ให้เปียกเพื่อลดอุณหภูมิความร้อนไปพลางก่อน

๑๕.ใช้ผ้าห่มหรือผ้าเช็ดตัวหนาๆชุบน้ำให้เปียกยัดตามช่องประตูเพื่อกันควันไม่ให้เข้ามาในห้อง

๑๖.ใช้เครื่องดับเพลิงเคมีฉีดไล่ไฟ ขณะหนีออกจากที่เกิดเหตุ

๑๗.จดจำเบอร์โทรศัพท์ฉุกเฉิน มีเหตุเพลิงไหม้เรียก ๑๙๙

ทามกลางควันไฟขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจว่าจะปฏิบัติอย่างไร มีข้อควรคำนึง คือ

๑.นึกและจดจำทางหนีไฟ สามารถคำนวณระยะทางได้หรือไม่

๒.สภาพเหตุการณ์หรือลักษณะของควันไฟ เช่น ความหนาแน่นของควัน หรือมีความร้อนเกินไปหรือไม่

๓.ขนาดของทางหนีไฟ สามารถรับปริมาณของคนที่กำลังหนีไฟได้หรือไม่

๔.ทางหนีไฟมีสิ่งกีดขวางหรือไม่

๕.สามารถหนีออกจากอาคารได้ก่อนที่เพลิงจะลุกลามมาถึงก่อนได้หรือไม่

อุปสรรคการหนีไฟในอาคารสูง

๑.ไม่มีทางหนีไฟที่จัดโดยเฉพาะ หรือมีแต่ไม่เพียงพอที่จะให้ผู้อยู่ในอาคารทั้งหมดหนีออกมาได้อย่างทันท่วงทีและปลอดภัย

๒.ทางหนีไฟถูกสกัดกั้น เช่น มีสิ่งกีดขวาง หรือถูกปิดล็อกด้วยกุญแจ

๓.มีควันไฟ ความร้อน หรือเปลวไฟ มาสกัดกั้นขวางทางไว้

๔.ไม่คุ้นเคยกับสภาพของอาคารทำให้หลงทาง

๕.ไม่ทราบว่ทางหนีไฟอยู่ทางใด

๖.ควันไฟหนาทึกมาก จนมองไม่เห็นทางข้างหน้า

๗.เกิดการยุบเกิดการพังของพื้น

๘.เฟอร์นิเจอร์ เครื่องตกแต่งภายในอาคาร เป็นวัสดุเชื้อเพลิงที่ติดไฟและลุกลามได้ง่าย หรือมีการเก็บกักสินค้าไวไฟทำให้เกิดการลุกลามได้เร็ว ทำให้หนีออกมาไม่ทัน

๙.ไม่มีการฝึกซ้อมการอพยพหนีไฟ เพื่อให้ทราบเส้นทางในการหนีเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้